

Patrifokalne obitelji

Šepek, Monika Nathalie

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:529827>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**MONIKA NATHALIE ŠEPEK
ZAVRŠNI RAD**

PATRIFOKALNE OBITELJI

Čakovec, lipanj 2018.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(ČAKOVEC)**

PREDMET: PARTNERSTVO VRTIČA, OBITELJI I ŠKOLA

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Monika Nathalie Šepek

TEMA ZAVRŠNOG RADA: PATRIFOKALNE OBITELJI

MENTOR: dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić

Čakovec, rujan 2018.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	
ABSTRACT	
1. UVOD	1
2. RODITELJSTVO	2
2.1. Majka kao roditelj	2
2.2. Otac kao roditelj	3
2.2.1. Pozitivan utjecaj očeva na djecu.....	4
3. JEDNORODITELJSKE OBITELJI	5
4. UTJECAJ DRUŠTVA NA PATRIFOKALNE OBITELJI.....	6
4.1. Mediji	7
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE STAVOVA DRUŠTVA O JEDNORODITELJSKIM OBITELJIMA I UTJECAJIMA NA DIJETE	9
5.1. Određivanje problema istraživanja.....	9
5.2. Cilj istraživanja.....	9
5.3. Hipoteze i zadatci istraživanja.....	10
5.4. Varijable istraživanja.....	11
5.5. Postupak provedbe kvantitativnog istraživanja	11
5.5.1. Instrument <i>Upitnik Jednoroditeljske obitelji i stavovi društva</i>	11
5.5.2. Istraživanje stavova društva o patrifokalnim obiteljima i postupak istraživanja.....	12
5.5.3. Analiza kvantitativnog dijela istraživanja	12
5.6. Postupak provedbe kvalitativnog dijela istraživanja	26
5.6.1. Instrument <i>Intervju</i>	26
5.7. Analiza kvalitativnog dijela istraživanja	26
6. ZAKLJUČAK	29
LITERATURA.....	30
Prilog 1. Primjer ankete.....	32
Prilog 2. Primjer intervjua	37
Kratka biografska bilješka:.....	38

SAŽETAK

Patrifokalne obitelji, kao oblik suvremenih obitelji, nailaze na različite probleme na koje drugi oblici obitelji ne nailaze. Samohrani očevi odgajaju svoju djecu, paralelno se suočavajući s osuđujućom okolinom i društvom koje im svakodnevno otežava. Mnoga istraživanja su dokazala da su očevi jednako dobri ili bolji roditelji nego majke, no društvo je i dalje orijentirano na majke kao primarne skrbnike i očeve zapostavlja. Mediji i istraživanja su posvećeni isključivo majkama i njihovim problemima, a podatke o samohranim očevima jedva da možemo pronaći. Također, mediji utječu na lošu sliku o roditeljima od rane dobi, plasirajući crtane filmove u kojima su očevi nerijetko prikazani u negativnom/smiješnom kontekstu. Jedni od pozitivnih utjecaja života s ocem su rani razvoj pismenosti, razvoj akademskih vještina i razvoj seksualnosti u adolescenciji. Potaknuta navedenim, provela sam istraživanje o stavovima društva o patrifokalnim obiteljima koje je opisano u ovome radu uključujući sva demografska obilježja (dob, spol, mjesto življenja, obitelj u kojoj su odrasli, obitelj u kojoj žive, imaju li djece) ispitanika kako bih utvrdila što utječe na negativno društveno mišljenje o samohranim očevima, ako isto postoji. Nakon provedenog istraživanja, došla sam do zaključka da su ispitanici svjesni postojanja predrasuda o samohranim očevima, a analizom ostalih pitanja upitnika možemo utvrditi da je mišljenje ispitanika o različitim aspektima očinstva podijeljeno. U drugom dijelu istraživanja provela sam intervju sa samohranim očevima i njihovom djecom, te sam utvrdila da su društveno mišljenje i manjak podrške najveći problemi s kojima su suočeni. Oba roditelja su zadovoljna odgojem svoje djece, a također oboje djece nemaju osjećaj kao da su nešto propustili jer ih je odgajao samohrani otac.

Ključne riječi: jednoroditeljske obitelji, samohrana majka, samohrani otac, roditelji

ABSTRACT

Patriarchal families, as a form of modern families, deal with different problems that other forms of family do not deal with. Single fathers raise their children, while confronting the convicting environment and society that makes their life much harder. Many research have proved that fathers are equally good or better parents than mothers, but society is still oriented to mothers as primary caregivers and fathers are neglected. Media and research are devoted exclusively to mothers and their problems, and data about single fathers is hard to find. Also, the media influence the poor image of single fathers from early age by broadcasting cartoons in which fathers often appear in a negative / ridiculous context. One of the positive impacts of life with the father is the early development of literacy, the development of academic skills and the development of sexuality in adolescence. As aforesaid, I have conducted a research on the views of the society about the patriarchal families described in this paper, including all demographic characteristics (age, gender, place of residence, family in which they grew up, the family in which they live, if they have children or not) of the respondents to determine what affects the negative social opinion has on single fathers, if it does at all. After the research, I came to the conclusion that the respondents were aware of the existence of prejudices against single fathers, and by analyzing other questions of the questionnaire, we can determine that the respondents' opinion on different aspects of paternity is divided. In the second part of my research, I conducted an interview with single fathers and their children, and I found that social thinking and lack of support are the biggest problem they are faced with. Both parents are happy with the upbringing of their children, and both children do not feel as they missed on something because they were raised by a single father.

Keywords: one-parent families, single mother, single father, parents

1. UVOD

Prema Scanzoni (1995.) obitelj je skupina pojedinaca povezanih brakom, krvnom vezom ili usvajanjem. Također, obitelj je primarna zajednica u kojoj se razvija ličnost djeteta, emotivna zajednica čiji zadatak je osigurati optimalni razvoj i uvjete za taj razvoj. Stevanović (2000.) smatra obitelj vrlo bitnom jer se u istoj stječu prve radosti, prvi doživljaji i prva iskustva, koji zajedno značajno utječu na djetetov razvoj i njegovu dobrobit. Obitelj je također složena i povezana cjelina koja čini sustav koji se sastoji od više podsustava, a zajedno čine dio šireg sustava (Brajša-Žganec, 2003.). Mnogo je definicija obitelji, no važno je napomenuti da je obitelj univerzalna i promjenjiva društvena zajednica, stoga klasična definicija obitelji iz 1995. godine više ne odgovara u potpunosti suvremenim obiteljima koje čine društvo. S njezinom promjenjivosti dolaze i novi oblici obitelji i jedan od tih oblika su jednoroditeljske obitelji. Prema Pećnik i Starc (2010.) više je razloga nastanka jednoroditeljskih obitelji: smrt, razvod braka, napuštanje obitelji jednog roditelja, izvanbračno rođenje, izdržavanje zatvorske kazne. Jednoroditeljskih obitelji u razvijenim industrijskim zemljama danas je između 15% i 30 % (Pećnik i Starc, 2006.). Prema Državnom zavodu za statistiku u Hrvatskoj, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, živi 54,3 % parova s djecom, 14,4 % obitelji sa samohranom majkom (matrifokalnih obitelji) i 2,7 % obitelji sa samohranim ocem (patrifokalne obitelji). Od 207 862 obitelji sa samohranim roditeljom, njih 174 517 (83,9 %) čine matrifokalne obitelji, dok ostatak od 33 345 (16,1 %) čine patrifokalne obitelji. Iz navedenih je vidljivo da najveći broj samohranih roditelja i dalje čine majke, ali to je nešto što je većina ljudi svjesna, jer mediji svakodnevno prenose vijesti o problemima s kojima se susreću samohrane majke, no o samohranim očevima i njihovim problemima malo se zna jer nisu toliko uključeni u medije.

2. RODITELJSTVO

Prema Čudina-Obradović i Obradović (2006.) roditeljstvo je odlučivanje za djecu, preuzimanje i prihvaćanje roditeljske uloge i redefiniranje vlastitih ciljeva, vrijednosti kao i doživljaja vlastite vrijednosti zbog emocionalnog i materijalnog ulaganja i ulaganja napora. To je rađanje djece, njihovo zaštićivanje i briga za njihovo održanje, život i razvoj, te vođenje i pomaganje njihova razvoja. To su svi namjerni postupci i aktivnosti koje roditelj poduzima i provodi kako bi osigurao sve te ciljeve. Pojam roditeljstvo je nov, a donedavno je podrazumijevao „majčinstvo“, tj roditeljstvo se izjednačavalo s doživljajem, brigom, postupcima i odgojem majke (Čudina-Obradović i Obradović, 2006. prema Martin i Colbert, 1997; Stevenson-Hinde, 1998.). U suvremenom poimanju roditeljstva, proučava se i očinstvo kao bitan čimbenik u utjecaju na razvoj djeteta. Prema Dufur, Howell, Downey, Ainsworth i Lapray (2010.) muškarci i žene imaju drugačije načine roditeljstva. Žene se više brinu za svakodnevne potrebe (oblačenje, hranjenje, mijenjanje pelena), a muškarci su više uključeni u igru s djecom.

2.1. Majka kao roditelj

Majka se većinom spominje u pozitivnom kontekstu vezano uz roditeljstvo i smatra se da je majka neophodna za zdrav razvoj djeteta. Majke su tokom godina preuzele veću ulogu u odgoju djece i društvo im je naklonjenije, nego očevima. Majke mogu biti dobre i loše, egoistične i altruistične, premda također vjerujemo da sve što rade, čine u najboljoj namjeri, što ne vrijedi samo za njih nego i za sve ostale ljude (Brajša, 1995.). Često se o majčinskoj ljubavi priča kao o nečemu što je potpuno bezuvjetno, što vjerojatno i je slučaj kod većine majki, no takvim razmišljanjem stereotipizirali smo majke i očeve. Majka je prvi socijalizator čovjeka i nijedno je se društvo nije moglo odreći. I našem društvu su potrebne majke i majčinstvo, ali ne bilo kakve majke i bilo kakvo majčinstvo (Brajša, 1995.). Činjenica je da dobra majka je ona koja je pažljiva, koja brine za svoje dijete, zadovoljava njegove potrebe, no moramo biti svjesni da smo majčinstvo mistificirali i u potpunosti zanemarili loše majke. Jednako kako dobra majka može pozitivno utjecati na djetetov razvoj, tako i loša majka može negativno utjecati na isti taj razvoj. U društvu i u medijima je uvriježeno mišljenje da je bolje imati ikakvu majku, nego biti bez majke, što degradira očeve kao roditelje i stvara krivu sliku o majkama i očevima. U roditeljstvu je bitna kvaliteta, a ne kvantiteta. Nisu sve majke

jednake, kao što nisu niti svi roditelji jednaki, stoga ne možemo o svim majkama pričati kao o roditeljima punima ljubavi i bezuvjetne podrške. Sve majke bi trebale težiti tome da budu dobri roditelji, no realna slika nije takva i tako je se ne bi trebalo prikazivati na štetu očeva. Majkama je prirodna briga za djecu i skrb o njima i to je uloga koju su majke prihvatile, zajedno s ostatkom društva.

2.2. Otac kao roditelj

Na početku prošlog stoljeća očevima se u prvim godinama života pripisivala uloga „pomoćnog roditelja“ čija je osnovna zadaća biti podrška majci. Tek s navršениh tri godina djetetovog života, očevima se davala značajnija uloga. Prema Atkinson i Blackwelder (1993.) u prvoj polovici 20.stoljeća od očeva se očekivalo da zarađuju za svoju obitelj i tako brinu za djecu, a sada se od roditelja očekuje da sudjeluju u dječjem životu brigom za dijete, emocionalnom i fizičkom. Otac se, za razliku od majke, u roditeljstvu spominje u neutralnom ili negativnom kontekstu. Ocu se ne pridaje važnost kao majki i on se ne smatra neophodnim za zdrav razvoj djeteta. Njegovanje djeteta nije isključivo domena majke. Dijete treba majku i oca. I majka i otac trebaju to dijete. I to ne samo u nekim nego u svim situacijama njege (Brajša, 1995.). Očevi su jednako sposobni za povezivanje s djetetom kao majka, jednake mogućnosti imaju u vidu odgoja djeteta i brige za isto. Iako, dok su u braku, očevi i majke imaju različite uloge u odgoju djece, ukoliko se očevi nađu u situaciji bez partnera suprotnog spola, u potpunosti će se prilagoditi i zamijeniti partnerovu ulogu. Prema Centru za psihoterapiju i edukaciju¹, neki muškarci bi htjeli dati svoj doprinos u odgoju djeteta od samog rođenja, ali ili iz vlastitog straha to ne čine ili ih žene odbijaju iz svog straha „da neće znati dobro s djetetom“, „da će mu ispasti iz ruku“, „da neće znati pravilno promijeniti pelene“. Prema Risman (1986.), ako je odgovornost o brizi djeteta neočekivano prebačena na oca, očevi će se prilagoditi i preuzeti sva ponašanja koja inače obavlja majka i s djetetom razviti intiman odnos pun. Jednako kao i majke, očevi također mogu biti bolji i lošiji, no ne trebamo im unaprijed oduzeti mogućnost dokazivanja. Otac, kao i majka, u idealnoj situaciji, voli svoje dijete i želi sudjelovati u njegovom odgoju i brizi za njega. Činjenica da se očevi ne uključuju u iste aktivnosti kao i majke vezano uz roditeljstvo, ne znači da očevi nisu dobri roditelji, ali znači da su majke i očevi različiti roditelji s različitim načinima roditeljstva. Sve ranije navedeno ukazuje na to da su očevi

¹ www.centarproventus.hr (preuzeto 01.09.2018.)

pridonijeli društvenom shvaćanju majke kao boljeg roditelja zbog vlastitog straha, straha od majke i straha od odbijanja nametnute društvene uloge.

2.2.1. Pozitivan utjecaj očeva na djecu

Obzirom da se svakodnevno susrećemo s negativnim utjecajima očeva na djecu, odlučila sam istražiti postoje li pozitivni utjecaji, i ako postoje koji su to. Uloga oca u životu djeteta je iznimno važna i očituje se na nekoliko područja: rani razvoj pismenosti i razvoj akademskih vještina, te razvoj seksualnosti u adolescenciji. Dokazano je da djeca koja su uživala očevu ravnopravnu uključenost u njihovom odgoju od najranije dobi, će kasnije imati seksualne odnose i manja je vjerojatnost da će postati roditelji u adolescentnoj dobi². Također, očeva uključenost u odgoj djeteta značajno utječe na akademska postignuća djeteta. Clarke-Stewart je opažajući očeve i njihove 15- i 30-mjesečne bebe utvrdila da su intelektualne vještine veće kod djece čiji očevi su uključeni u nestrukturiranu igru s djetetom, koje očevi pozitivno ocjenjuju, koja su češće u interakciji s ocem i čiji očevi podržavaju djetetovu neovisnost². Istraživanja su pokazala da očevi utječu na djetetov razvoj pismenosti čak i ako oni sami nisu visoko obrazovani, što je također pokazatelj da očevi imaju značajan utjecaj na razvoj akademskih vještina. Jedno takvo istraživanje su proveli Dufur, Howell, Downey, Ainsworth i Lapray (2010.) i došli do zaključaka da djeca koja žive u obitelji sa samohranim ocem su pokazala veći uspjeh u školi, nego djeca koja žive u obiteljima sa samohranom majkom. Ova razlika se pripisuje socioekonomskim prednostima koje djeca koja žive sa samohranim ocem uživaju u odnosu na djecu koja žive u obitelji sa samohranom majkom. Važno je napomenuti da ako je odnos s ocem pozitivan, djeca će imati bolju sliku o sebi i više samopouzdanja. Temeljem nabrojanih pozitivnih utjecaja oca na dijete, vidljivo je da očevi imaju bitnu ulogu u odgoju djeteta i brizi za dijete. Oduzimanjem djeteta ocu zbog društvene stigme, i ne razmatrajući stvarne karakteristike oca i majke, dijete gubi znatno više nego što društvo priznaje.

² www.centarproventus.hr (preuzeto 01.09.2018.)

3. JEDNORODITELJSKE OBITELJI

Kao što je ranije navedeno, promjenjivost kao osobina obitelji, dovela je do nastanka novih oblika obitelji. Jednoroditeljske obitelji su jedan od tih novih oblika. Najpoželjniji oblik obitelji je i dalje nuklearna obitelj, no to ne umanjuje činjenicu da je jednoroditeljskih obitelji sve više i da roditelji odgajaju djecu u takvim zajednicama. U stručnoj literaturi se, uz izraz jednoroditeljska obitelj, kao sinonimi koriste različiti izrazi kao što su: napuštena ili nekompletna obitelj, deficijentna obitelj, razorena obitelj, krnja ili nepotpuna obitelj (Piorkovska-Petrović, 1990., prema Grozdanić, 2000.).

Za bolje razumijevanje napisanog, potrebno je razlikovati pojmove samohrani roditelj i jednoroditeljske obitelji. Prema Zakonu o socijalnoj skrbi (2018.), samohrani roditelj je roditelj koji sam skrbi za svoje dijete i uzdržava ga, a jednoroditeljska obitelj je obitelj koju čine dijete, odnosno djeca i jedan roditelj. Prema Raboteg-Šarić, Pećnik i Josipović (2003.) definicija samohranog roditelja ovisi o tome što se podrazumijeva pod riječju "samohran"; to je višeznačna riječ koja znači sam, usamljen, samostalan, nevjenčan, prepušten sam sebi ili se mogu koristiti termini kao što su roditelj bez bračnog partnera, jedan roditelj, roditelj koji živi sam. Samohrani roditelji su oni roditelji koji samostalno, bez drugog roditelja skrbe o djetetu“ (Raboteg-Šarić, Pećnik i Josipović, 2003.).

Prema Raboteg-Šarić, Pećnik i Josipović (2003.) veća je vjerojatnost da žene postanu siromašne nego muškarci i ta se pojava naziva "feminizacija siromaštva". Povećanje broja siromašnih žena pripisuje se porastu jednoroditeljskih obitelji. Razlog tomu je što je jednoroditeljska obitelj manje poticajna od dvoroditeljske obitelji. Prema istraživanju koje su proveli McLanahan i Sandefur (1996.), djeca koja su odgajana samo s jednim roditeljem, su bila manje uspješna u odrasloj dobi, u odnosu na djecu koja su odgajana u obitelji s oba roditelja. Takvi rezultati se pripisuju nižim prihodima, neangažiranosti roditelja u odgoju djece i slaboj povezanosti sa zajednicom u kojoj žive. Prema Grozdanić (2000.) jednoroditeljske obitelji su najranjivije od svih suvremenih oblika obitelji, te imaju najveći rizik od disfunkcije. Čimbenici koji utječu na to su nedostatak partnerove podrške, ekonomske poteškoće, povećana odgovornosti, zahtjevi djece. Unatoč navedenim problemima jednoroditeljskih obitelji, istraživanja su pokazala da iako jednoroditeljske obitelji imaju veći potencijal da budu disfunkcionalne, razlike između njih i nuklearnih obitelji nisu prevelike, te obje mogu biti jednako dobre i štetne za razvoj djeteta.

4. UTJECAJ DRUŠTVA NA PATRIFOKALNE OBITELJI

Prema istraživanju koje su provele Raboteg-Šarić i Pećnik (2009.), mišljenje je anketiranih roditelja (roditelji iz dvoroditeljskih i jednoroditeljskih obitelji) da se društvo ne odnosi prema svim samohranim roditeljima jednako, već ih se diferencira s obzirom na način kako su to postali i s obzirom na spol. Bitan podatak iz ranije navedenog istraživanja je da svaki deseti roditelj navodi nerazumijevanje okoline, odnosno iskazivanje negativnih stavova i stereotipa prema njima kao samohranim roditeljima kao najveće teškoće samohranog roditeljstva. Mnogi stručnjaci pretpostavljaju da je jednoroditeljska obitelj manje povoljna i manje poticajna za razvoj od dvoroditeljske obitelji. Najčešće jednoroditeljsku obitelj povezuju s delinkventnim ponašanjem, zlouporabom droga, alkohola i pušenjem, niskim samopoštovanjem, napuštanjem školovanja, ranim odlaskom od kuće i ranom seksualnom aktivnošću (Čudina-Obradović i Obradović, 2006.). Sa situacijama izravnog neodobravanja uže ili šire okoline zbog svog statusa samohranog roditelja, uključujući osuđivanje, ismijavanje, podcjenjivanje, zamjeranje ili odbijanje da se pruži podrška, suočio se svaki peti samohrani roditelj, a isto toliko se susrelo s negativnim stavovima na tržištu rada (Raboteg-Šarić i Pećnik, 2009.). Iako se s ovim poteškoćama susreću i majke i očevi, istraživanja su pokazala da su ovakve situacije češće kod samohranih očeva. Bennet i Jamieson (1999., prema Raboteg-Šarić i Pećnik, 2009.) su proveli istraživanje u Velikoj Britaniji s različitim skupinama roditelja i utvrdili da se očeve percipira manje njegujućima od majki, sa slabijim roditeljskim vještinama i lošijim obiteljskim odnosima. Rezultati oba istraživanja ukazuju na to da samohrani roditelji, a time i samohrani očevi svakodnevno nailaze na poteškoće kod uspostavljanja svog kredibiliteta kao roditelja. Stereotipi koji su vezani uz spol samohranog oca, nešto je zbog čega se samohrani očevi moraju dokazivati društvu i što im stvara dodatni stres u ionako nezavidnim životnim situacijama. Predrasude ne zaobilaze niti stručnjake u područjima obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, te njihovo osobno mišljenje djeluju na njihov rad i na ponašanje prema samohranim očevima. Prema Pećnik i Raboteg-Šarić (2003.) državne institucije obvezne su pružiti socijalnu zaštitu obitelji i predstavljaju formalni sustav podrške. Državnu intervenciju u obiteljsku sferu u slučaju jednoroditeljskih obitelji dodatno legitimira ispunjenje obveza prema djeci, odnosno zaštita njihovih prava. Samohrani očevi ne mogu uvijek dobiti formalnu podršku kakvu bi po zakonu trebali dobiti, te je to još jedna od prepreka s kojima suočeni. Utvrđeno je

da socijalni radnici različito procjenjuju probleme i potrebe samohranih roditelja u identičnoj situaciji ovisno o tome radi li se o majci ili o ocu (Kullberg, 2004., prema Pećnik i Raboteg-Šarić, 2004.). Prema Pećnik i Raboteg-Šarić (2004.) navedeno upućuje na relevantnost uključivanja varijable spola primatelja u razmatranje društvene podrške. "Pokazalo se da su u odnosu na očeve, neformalne mreže podrške majki veće i raznovrsnije što vjerojatno nije samo posljedica izraženosti potrebe, već i socijalno-kulturalnih činitelja koji uz muškost i ženskost vežu određena očekivanja o traženju pomoći" (Pećnik i Raboteg-Šarić, 2004., str. 18.). Prema Risman (1986.) socijalni radnici i savjetnici koji odlučuju o sudbini djeteta i obitelji trebaju biti svjesni da majke nisu uvijek bolji roditelji. Prema Pećnik i Raboteg-Šarić (2004.) socijalna podrška, ukoliko ista postoji, doprinosi dobrobiti primatelja, kako neposredno tako posredno, djelujući kao činitelj zaštite od akutnog i kroničnog stresa. Također, socijalna podrška može poboljšati sposobnost samohranog oca za suočavanje sa izvorom stresa. Temeljem navedenih problema Raboteg-Šarić i Pećnik (2009.) smatraju da je potrebna daljnja senzibilizacija društva za probleme jednoroditeljskih obitelji i patrifokalnih obitelji općenito. Zbog promjenjivosti obitelji i različitosti suvremenih oblika obitelji u Hrvatskoj, bitno je posvetiti veću pozornost predrasudama i negativnim mišljenjima prema samohranim očevima i njihovoj djeci. Cilj je omogućiti bolje razumijevanje životne situacije jednoroditeljskih obitelji, te popularizirati nalaze najnovijih istraživanja o prediktorima roditeljskog ponašanja i dječje prilagodbe u jednoroditeljskim obiteljima (Raboteg-Šarić i Pećnik, 2009.).

4.1. Mediji

Suvremeno informiranje putem medija pridonosi znanjima, ali i poteškoćama obitelji sa samohranim ocem. Mediji, kao sustav javnog informiranja, imaju sposobnost manipuliranja društvom, te su u našem slučaju naklonjeni majkama. Problemi s kojima se susreću majke, također se susreću i očevi, no mediji o istima ne izvještavaju ili izvještavaju rijetko. Gledajući televiziju, kroz reklame, serije i filmove dobiva se dojam da su očevi lijeni ili suprotno, da su radoholičari, a da isključivo majke brinu o djeci. Na internetu, pretraživajući riječ "samohran" većina rezultata istu riječ veže uz članke o samohranim roditeljima i samohranim majkama, ne uz samohrane očeve. Prema istraživanju koje su proveli Atkinson i Blackwelder (1993.) popularni časopisi radije naglašavaju pozitivne strane roditeljstva, nego negativne, dok će se kroz crtane filmove

prikazivati negativna strana roditeljstva, pogotovo očeva. Temeljem navedenog istraživanja, vidljivo je da predrasude o očevima potiču od rane dobi jer je publika crtanih filmova većinom ograničena na djecu mlađe dobi. Mediji u 21. stoljeću su jedan od najmoćnijih alata za utjecaj na društveno mišljenje i kao takvi bi trebali biti nepristrani. Prema Raboteg-Šarić i Pećnik (2009.) ključna je uloga odgojno-obrazovnog sustava i medija kroz koje treba ciljano poticati vrijednosti uvažavanja različitosti obiteljskih modela u kojima danas sve više ljudi živi. Upotrebljavanje tog istog sustava kako bi se prikazalo subjektivno mišljenje pojedinca, a ne objektivnost kojoj treba težiti, dovodi do predrasuda.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE STAVOVA DRUŠTVA O JEDNORODITELJSKIM OBITELJIMA I UTJECAJIMA NA DIJETE

5.1. Određivanje problema istraživanja

Polazeći od teorije da u društvu postoje predrasude o jednoroditeljskim obiteljima i samohranim očevima, potrebno je utvrditi je li društvo svjesno tih predrasuda i o čemu iste ovise. Društvo je jedan od najvažnijih čimbenika u životu jednoroditeljskih obitelji, te je bitno istražiti gradi li se javno mišljenje temeljem iskustva ili je ono utjecaj okoline i prošlosti. U istraživanju su uključeni svi demografski podaci temeljem kojih se utvrđuje međuovisnost društvenog mišljenja.

5.2. Cilj istraživanja

Temeljem ranije navedenih problema, postavljen je opći cilj istraživanja. Opći cilj istraživanja je ispitivanje društvenog mišljenja i utjecaja na patrifokalne obitelji, te povezanost istih sa spolom, dobi, obrazovanjem, mjestom stanovanja i obitelji u kojoj su ispitanici odrasli. Iz općeg cilja istraživanja proizlazi očekivani spoznajni cilj. Spoznajni cilj je utvrđivanje povezanosti društvenog mišljenja i utjecaja na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji sa spolom, dobi, mjestom stanovanja i obitelji u kojoj su ispitanici odrasli, ukoliko ista postoji.

Temeljem općeg i spoznajnog cilja istraživanja definiraju se posebni ciljevi istraživanja:

- Usporediti razlike u društvenom mišljenju i utjecaju na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji s obzirom na spol
- Usporediti razlike u društvenom mišljenju i utjecaju na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji s obzirom na obrazovanje
- Usporediti razlike u društvenom mišljenju i utjecaju na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji s obzirom na dob
- Usporediti razlike u društvenom mišljenju i utjecaju na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji s obzirom na mjesto stanovanja
- Usporediti razlike u društvenom mišljenju i utjecaju na patrifokalne i jednoroditeljske obitelji s obzirom na obitelj u kojoj su odrasli

Ciljevi istraživanja trebali bi pridonijeti razumijevanju problematike, te načinu na koji tu istu problematiku možemo riješiti.

5.3. Hipoteze i zadatci istraživanja

Obzirom na opći i spoznajni cilj, postavljena je glavna hipoteza:

Hg: Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na dob, spol, mjesto stanovanja, obrazovanje, mjesto stanovanja te obitelj u kojoj su sudionici istraživanja odrasli.

Iz glavne hipoteze, proizašle su pomoćne hipoteze istraživanja:

H1: Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na dob sudionika istraživanja.

H2: Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na spol sudionika istraživanja

H3: Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na obrazovanje sudionika istraživanja

H4: Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na mjesto stanovanja ispitanika

H5: : Pretpostavlja se da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na obitelj u kojoj su ispitanici odrasli

U svrhu provjere hipoteza u istraživanju je ispitivana razlika između stavova društva o jednoroditeljskim obiteljima i utjecajima na dijete u odnosu na dob, obrazovanje, spol, bračni status, mjesto odrastanja, mjesto gdje žive, imaju li djece i u kakvoj obitelji ispitanici žive.

5.4. Varijable istraživanja

Temeljem općeg i spoznajnog cilja istraživanja definiraju se zavisne varijable istraživanja:

- Stavovi ispitanika o očevima kao roditeljima
- Stavovi ispitanika o majkama kao roditeljima
- Stavovi ispitanika o utjecaju roditelja na razvoj djeteta

Određivanjem važnosti određenih čimbenika istraživanja, određene su nezavisne varijable istraživanja:

- Jesu li ispitanici roditelji
- Jesu li ispitanici samohrani roditelji
- Mjesto stanovanja (urbano/ruralno)
- Dob ispitanika
- Spol ispitanika
- Obitelj u kojoj su ispitanici odrasli

5.5. Postupak provedbe kvantitativnog istraživanja

5.5.1. Instrument *Upitnik Jednoroditeljske obitelji i stavovi društva*

Za potrebe ovog istraživanja izrađen je instrument *Upitnik Jednoroditeljske obitelji i stavovi društva* na osnovi ključnih faktora u djelovanju jednoroditeljskih, pa samim time i patrifokalnih obitelji (stavovi o kompetentnosti roditelja; stavovi o utjecaju spola jedinog roditelja na emocionalni razvoj i uspješnost; stavovi o prirodi pojedinog roditelja; stavovi o utjecanju ekonomskog statusa na razvoj djeteta). Skale koje su korištene u ovom upitniku kreirane su na temelju konzultirane literature o jednoroditeljskim obiteljima.

Upitnik se sastoji od dva dijela. Prvi dio upitnika sastoji se od demografskih pitanja o spolu, dobi, obrazovanju, bračnom statusu, obitelji u kojoj su odrasli, obitelji u kojoj trenutno žive, imaju li djece i mjestu stanovanja ispitanika. Drugi dio upitnika sadrži 17 pitanja na koja ispitanici odgovaraju s pet stupnjeva slaganja (ne slažem se, uglavnom se ne slažem, niti se slažem niti se ne slažem, uglavnom se slažem, u potpunosti se slažem), a pitanja se odnose na stavove ispitanika o jednoroditeljskim obiteljima i

roditeljskom utjecaju na dijete. Kako bi se utvrdila pouzdanost instrumenta, koristio se Cronbachov alpha koeficijent. Pouzdanost cijelog instrumenta je visoka ($\lambda = ,859$).

5.5.2. Istraživanje stavova društva o patrifokalnim obiteljima i postupak istraživanja

Istraživanje je provedeno u srpnju 2018. godine uz pomoć online upitnika, što pretpostavlja da upitniku nisu mogli pristupiti ispitanici koji nisu informatički pismeni. Sudjelovanje u istraživanju je bilo anonimno i dobrovoljno. Na početku upitnika ispitanici su bili upoznati sa svrhom istraživanja. Prema nacrtu istraživanja nije bilo uvjeta koji trebaju biti zadovoljeni kako bi se pristupilo upitniku.

5.5.3. Analiza kvantitativnog dijela istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćeno 767 ispitanika u dobi od 16 do 67 godina od kojih je 87,9 % (f= 674) žena i 12,1 % (f= 93) muškaraca.

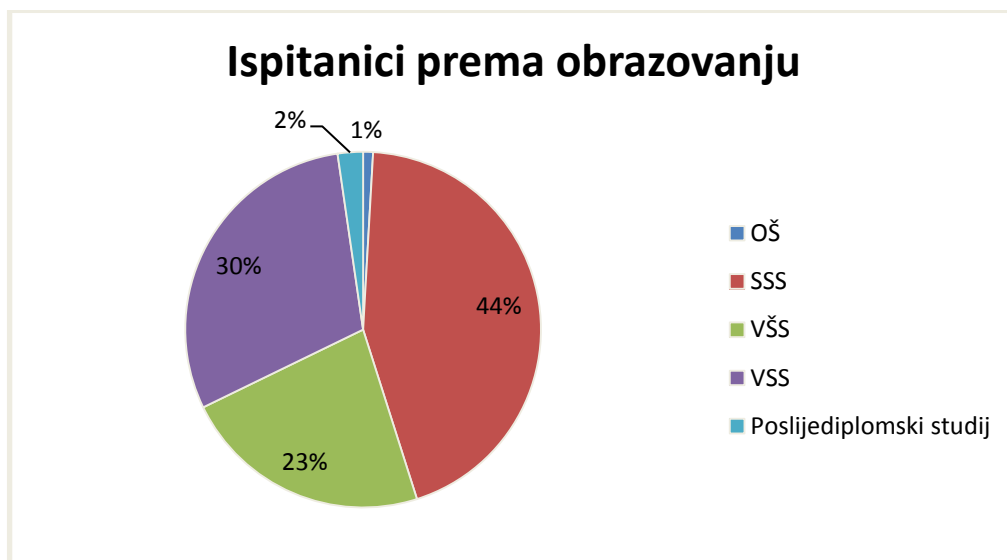
Tablica 1: Ispitanici prema spolu

Većina ispitanika ima srednju stručnu spremu (44,2 %, f= 339), zatim slijede ispitanici s visokom stručnom spremom (29,9 %, f= 229) i višom stručnom spremom (22,7 %, f= 174). Najmanje ispitanika ima osnovnu razinu obrazovanja (0,9 %, f=7), te ispitanici sa završenim poslijediplomskim studijem (2,3 %, f= 18). Prema Državnom zavodu za statistiku (2011.) u Republici Hrvatskoj većina stanovništva ima završeno srednje obrazovanje (53 %), zatim slijede stanovnici s visokim ili višim obrazovanjem (16 %) i

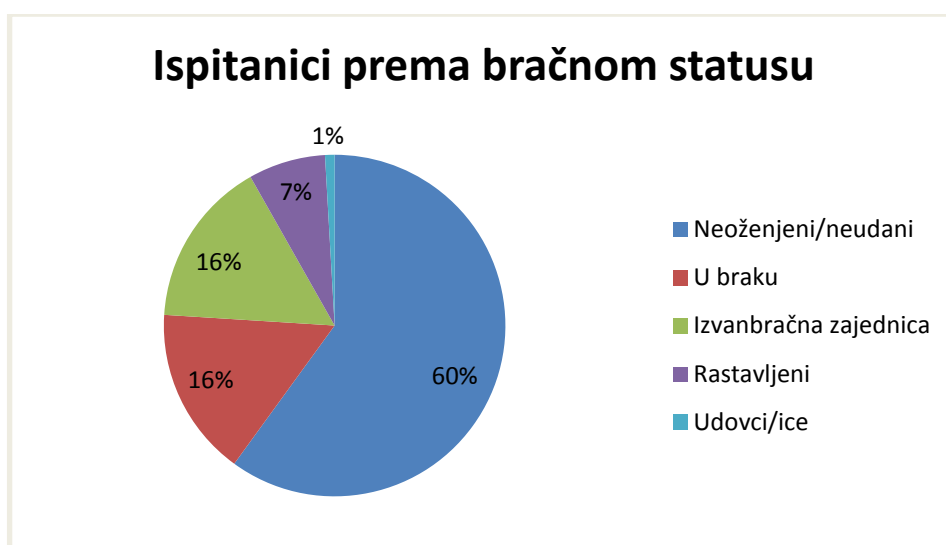
osnovnoškolskim obrazovanjem (9 %), stoga možemo pretpostaviti da su osobe višeg i visokog stupnja obrazovanja sklonije sudjelovanju u istraživanjima.

Tablica 2: Ispitanici prema obrazovanju

Ispitanici su u istraživanju odgovarali na pitanje o bračnom statusu i većina (60 %, f=460) je neoženjen/neudana, zatim slijede ispitanici koji su u braku (16 %, f=123) i izvanbračnoj zajednici (15,8 %, f=121). Najmanji postotak čine udovci/ice (0,9 %, f=7) i zatim slijede razvedeni ispitanici (7,3 %, f=56).

Tablica 3: Ispitanici prema bračnom statusu

Većina ispitanika živi u gradu (77,1 %, f=591), dok ostatak živi na selu (22,9 %, f=176).

Tablica 4: Ispitanici prema mjestu življenja

Ispitanici su odgovarali na dva pitanja vezano uz obitelj u kojoj su odrasli i obitelj u kojoj trenutno žive i najveći postotak ispitanika je odrastao u obitelji s oba roditelja (76,5 %, f= 587), zatim u obitelji sa samohranom majkom (20,7 %, f= 159) i najmanje ih je odraslo u obitelji sa samohranim ocem (2,7 %, f= 21). Većina ispitanika trenutno živi u obitelji s oba roditelja (59,5 %, f= 456), zatim oni koji žive sami (19,4 %, f= 149) i oni koji žive sa samohranom majkom (18,8 %, f= 144), a najmanje ih živi u obitelji sa samohranim ocem (2,3 %, f= 18).

Kroz analizu podataka vidljivo je da najveći broj ispitanika koji su odrasli u obitelji s oba roditelja sada također živi u obitelji s oba roditelja (72,9 %, f= 428), zatim oni koji žive sami (16,4 %, f= 96), oni koji žive s majkom (9,9 %, f= 58) i najmanje ih trenutno živi u obitelji sa samohranim ocem (0,9 %, f= 5). Od ispitanika koji su odrasli u obitelji sa samohranim ocem, većina sada živi u obitelji sa samohranim ocem (52,4 %, f= 11), zatim oni koji žive sami (23,8 %, f= 5), oni koji žive u obitelji s oba roditelja (14,3 %, f= 3) i najmanje ih živi u obitelji sa samohranom majkom (9,5 %, f= 2). Od ispitanika koji su odrasli sa samohranom majkom većina ih i dalje živi u obitelji sa samohranom majkom (52,9 %, f= 84), zatim oni koji žive sami (30,1 %, f= 48), oni koji žive u obitelji s oba roditelja (15,7 %, f= 25) i najmanje ih živi u obitelji sa samohranim ocem (1,3 %; f= 2).

Tablica 4: Odnos obitelji u kojoj su ispitanici odrasli i obitelji u kojoj trenutno žive

		Obitelj u kojoj živite				
		Živim sam/a	S oba roditelja	Sa samohranim ocem	Sa samohranom majkom	UKUPNO
Obitelj u kojoj ste odrasli	Obitelj sa oba roditelja	96	428	5	58	587
	Obitelj sa samohranim ocem	5	3	11	2	21
	Obitelj sa samohranom majkom	48	25	2	84	159
UKUPNO		149	456	18	144	767

Većina ispitanika je odgovorila da nema djecu (72,9 %, f=559), a ostali imaju djecu (27,1 %, f=208). Kroz analizu podataka vidljivo je da većina ispitanika koji žive sami (71,9 %, f=107), koji žive s oba roditelja (71,9 %, f=328), koji žive u obitelji sa samohranim ocem (100 %, f=18) i koji žive u obitelji sa samohranom majkom (73,6 %, f=106) nemaju djecu.

Tablica 5: Odnos Obitelji u kojima ispitanici trenutno žive i imaju li djecu

		Obitelj u kojoj živite				
		Živim sam/a	S oba roditelja	Sa samohranim ocem	Sa samohranom majkom	UKUPNO
Imate li djece?	DA	42	128	0	38	208
	NE	107	328	18	106	559
UKUPNO		149	456	18	144	767

Na tvrdnju *U Hrvatskoj ima više samohranih majki nego očeva*, većina ispitanika je odgovorila da se uglavnom slažu (55,1 %, f= 424), zatim slijede oni koji se u potpunosti slažu s tvrdnjom (27,6 %, f= 212), oni koji se niti slažu niti ne slažu (13,9 %, f= 107), oni koji se uglavnom ne slažu (1,8 %, f= 14) i najmanje ispitanika se ne slaže s tvrdnjom (1,6 %, f= 12). Prosječni odgovor ispitanika je 4 (uglavnom se slažem).

Na tvrdnju *Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama* većina ispitanika je odgovorila da se s istom niti slaže, niti ne slaže (44,9 %, f= 345), zatim slijede oni koji se ne slažu (24,7 %, f= 190), oni koji se uglavnom slažu (16,8 %, f= 129), oni koji se uglavnom ne slažu (11,1 %, f= 85) i najmanje ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (2,6 %, f= 20). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi* većina ispitanika je odgovorila da se niti slaže, niti ne slaže (36,3 %, f= 279), zatim slijede oni koji se ne slažu (29,8 %, f= 229), oni koji se uglavnom slažu s tvrdnjom (19,9 %, f= 153), oni koji se uglavnom ne slažu (11,7 %, f= 90) i najmanje ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (2,3 %, f= 18). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi* većina ispitanika je odgovorila da se uglavnom slaže (43,4 %, f= 334), zatim slijede oni koji se niti slažu, niti ne slažu (25,4 %, f= 195), oni koji se ne slažu (13,9 %, f= 107), oni koji se u potpunosti slažu (9,5 %, f= 73) i najmanje ispitanika ne uglavnom ne slaže s napisanom tvrdnjom (7,8 %, f= 60). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Smatram da dijete koje je odraslo samo s jednim roditeljom će u budućnosti biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo s oba roditelja* većina ispitanika je odgovorila da se s istom ne slaže (75,3 %, f= 579), zatim slijede oni koji se uglavnom ne slažu (12,1 %, f= 93), oni koji se niti slažu niti ne slažu (8,8 %, f= 68), oni koji se uglavnom slažu (3,3 %, f=25) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s tvrdnjom (0,5 %, f= 4). Prosječni odgovor ispitanika je 1 (ne slažem se).

Na tvrdnju *Smatram da dijete koje je odraslo samo s ocem će biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo samo s majkom* većina ispitanika je odgovorila da se ne slaže (82,4 %, f= 634), zatim slijede oni koji se uglavnom ne slažu (9,2 %, f=71), oni koji se niti slažu niti ne slažu (7,3 %, f= 56) i najmanje ispitanika se uglavnom slaže s tvrdnjom (1,1 %, f=8). Prosječni odgovor ispitanika je 1 (ne slažem se).

Na tvrdnju *Djeca odrasla sa samohranim ocem kasnije imaju poteškoća sa izražavanjem emocija* većina ispitanika je odgovorila da se ne slaže (57,1 %, f= 439), zatim slijede oni koji se uglavnom ne slažu (19,6 %, f= 151), oni koji se niti slažu niti ne slažu (16,9 %, f= 130), oni koji se uglavnom slažu (6 %, f= 46) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s tvrdnjom (0,4 %, f= 3). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Djeca odrasla sa samohranom majkom kasnije uspješnije izražavaju emocije, nego djeca odrasla sa samohranim ocem* većina ispitanika je odgovorila da se s istom ne slaže (52,5 %, f= 404), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (20,9 %, f= 161), oni koji se uglavnom ne slažu (17,8 %, f= 137), oni koji se uglavnom slažu (7,2 %, f= 55) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s tvrdnjom (1,6 %, f= 12). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja* većina ispitanika je odgovorila da se ne slaže (31,7 %, f= 244), zatim slijede oni koji se uglavnom slažu (21,7 %, f= 167), oni koji se niti slažu niti ne slažu (20,9 %, f= 161), oni koji se uglavnom ne slažu (16,4 %, f= 126) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže (9,2 %, f= 71). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac* većina ispitanika je odgovorila da se s istom ne slaže (52,1 %, f= 404), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (18,5 %, f= 142), oni koji se uglavnom ne slažu (17,4 %, f= 134), oni koji se uglavnom slažu (11,1 %, f= 85) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s tvrdnjom (0,9 %, f= 7). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke* većina ispitanika je odgovorila da se uglavnom slaže (28,1 %, f= 216), zatim slijede oni koji se ne slažu (26,7 %, f= 205), oni koji se niti slažu niti ne slažu (25,9 %, f= 199), oni koji se uglavnom ne slažu (16,3 %, f=125) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže s navedenim (3,1 %, f= 24). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Majke su vedrije nego očevi* većina ispitanika je odgovorila da se s istom ne slaže (49,5 %, f= 389), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (26,7 %, f= 205), oni koji se uglavnom ne slažu (12,7 %, f= 98), oni koji se uglavnom slažu (8,7 %, f= 67) i najmanje ispitanika misli da je tvrdnja u potpunosti točna (2,3 %, f= 18). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Majke imaju više vremena za djecu nego očevi* većina ispitanika je odgovorila da se ne slaže (44,2 %, f= 340), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (25,7 %, f= 198), oni koji se uglavnom ne slažu (14 %, f= 108), oni koji se uglavnom slažu (13,5 %, f= 104) i najmanje ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom (2,5 %, f= 19). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima* većina ispitanika je odgovorila da se uglavnom slaže (29 %, f= 223), zatim slijede oni koji se ne slažu (27,6 %, f= 212), oni koji se niti slažu niti ne slažu (23,8 %, f= 183), oni koji se uglavnom ne slažu (14,3 %, f= 110) i najmanje ispitanika se u potpunosti slaže (5,3 %, f= 41). Prosječni odgovor ispitanika je 3 (niti se slažem, niti se ne slažem).

Na tvrdnju *Majke su brižnije nego očevi* većina ispitanika je odgovorila da se s istom ne slaže (36,5 %, f= 281), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (25,5 %, f= 196), oni koji se uglavnom slažu (20,2 %, f= 155), oni koji se uglavnom ne slažu (13,7 %, f= 105) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se s tvrdnjom u potpunosti slaže (4,2 %, f= 32). Prosječni odgovor ispitanika je 2 (uglavnom se ne slažem).

Na tvrdnju *Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu* većina ispitanika je odgovorila da se ne slaže (65,4 %, f= 503), zatim slijede oni koji se niti slažu niti ne slažu (15,6 %, f= 120), oni koji se uglavnom ne slažu (10,4 %, f= 80), oni koji se uglavnom slažu (7 %, f= 54) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se u potpunosti slaže (1,6 %, f= 12). Prosječni odgovor ispitanika je 1 (ne slažem se).

Na tvrdnju *Društvo ima predrasude prema samohranim očevima* većina ispitanika je odgovorila da se s istom uglavnom slaže (37,3 %, f= 287), zatim slijede oni koji se u potpunosti slažu (33,7 %, f= 259), oni koji se niti slažu niti ne slažu (15,7 %, f= 121),

oni koji se ne slažu (8,7 %, f= 67) i najmanje ispitanika je odgovorilo da se uglavnom ne slaže (4,6 %, f= 35). Prosječni odgovor ispitanika 4 (uglavnom se slažem).

Tablica 6: Stavovi ispitanika o jednoroditeljskim obiteljima

	Prosjek	Standardna devijacija
U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.	4.10	.697
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	2.61	1.107
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	2.53	1.178
Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi.	3.27	1.174
Smatram da dijete koje je odraslo samo s jednim roditeljom će u budućnosti biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo s oba roditelja.	1.42	.824
Smatram da dijete koje je odraslo samo s ocem će biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo samo s majkom.	1.27	.636
Djeca odrasla sa samohranim ocem kasnije imaju poteškoća sa izražavanjem emocija.	1.73	.972
Djeca odrasla sa samohranom majkom kasnije uspješnije izražavaju emocije, nego djeca odrasla sa samohranim ocem.	1.87	1.071
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	2.60	1.365
Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac.	1.91	1.107
Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.	2.65	1.231
Majke su vedrije nego očevi.	2.02	1.150
Majke imaju više vremena za djecu nego očevi.	2.16	1.200
Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima.	2.70	1.291
Majke su brižnije nego očevi.	2.42	1.278
Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu.	1.69	1.066

Društvo ima predrasude prema samohranim očevima.	3.83	1.198
--	------	-------

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika procjene između stavova prema samohranom očinstvu i obitelji u kojoj su sudionici istraživanja odrasli rađena je jednosmjerna analiza varijance (Tablica 8.).

Tablica 7: Rezultati jednosmjerne analize varijance zavisne varijable u odnosu na obitelj u kojoj su sudionici istraživanja odrasli

		Suma kvadrata	Prosjek sume kvadrata	p
U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.	Između skupina	12.217	6.109	.000
	Unutar skupina	354.950	.471	
	Ukupno	367.168		
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	Između skupina	11.574	5.787	.009
	Unutar skupina	926.421	1.213	
	Ukupno	937.995		
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	Između skupina	13.158	6.579	.009
	Unutar skupina	1049.809	1.374	
	Ukupno	1062.967		
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	Između skupina	33.493	16.747	.000
	Unutar skupina	1394.016	1.825	
	Ukupno	1427.510		
Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac.	Između skupina	11.715	5.857	.008
	Unutar skupina	926.256	1.212	
	Ukupno	937.971		

Utvrđena je statistički značajna razlika ($p \leq 009$) između skupina u odnosu na obitelj u kojoj su odrasli, stoga je rađena post hoc analiza Bonferroni postupka. Utvrđeno je kako postoji razlika u stavovima između ispitanika istraživanja koji su odrasli sa samohranom majkom, samohranim ocem ili u obitelji s oba roditelja (Tablica 9.).

Tablica 8: Odnos zavisnih varijabli i obitelji u kojoj su sudionici istraživanja odrasli

Zavisna varijabla	(I) Odrasli ste u	(J) Odrasli ste u	Prosječna razlika	p
U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.	Dvoroditeljska obitelj	Samohrana majka	-.270*	.000
		Samohrani otac	.341	.077
	Samohrana majka			
		Samohrani otac	.611*	.000
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	Dvoroditeljska obitelj	Samohrana majka	-.166	.274
		Samohrani otac	.595*	.046
	Samohrana majka			
		Samohrani otac	.761*	.009
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	Dvoroditeljska obitelj	Samohrana majka	-.163	.360
		Samohrani otac	.659*	.035
	Samohrana majka			
		Samohrani otac	.822*	.008
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	Dvoroditeljska obitelj	Samohrana majka	.505*	.000
		Samohrani otac	.386	.597
	Samohrana majka			
		Samohrani otac	-.119	1.000
Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac.	Dvoroditeljska obitelj	Samohrana majka	-.063	1.000
		Samohrani otac	.728*	.009
	Samohrana majka			
		Samohrani otac	.791*	.006

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavovima prema samohranim očevima s obzirom na spol korišten je t-test. Na razini značajnosti $p \leq .01$ utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u odnosu na spol za slijedeće tvrdnje: *U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva; Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama; Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi; Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi; Smatram da dijete koje je odraslo samo s jednim roditeljom će u budućnosti biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo s oba roditelja; Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.*

Na razini značajnosti $p \leq .05$ utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u odnosu na spol za slijedeće tvrdnje: *Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja; Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima; Majke su brižnije nego očevi.*

Tablica 9: Rezultati jednosmjerne analize varijance zavisne varijable u odnosu na spol ispitanika istraživanja

	t	p
U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.	-2.617	.009
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	-4.972	.000
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	-4.905	.000
Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi.	-6.555	.000
Smatram da dijete koje je odraslo samo s jednim roditeljom će u budućnosti biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo s oba roditelja.	4.389	.000
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	2.345	.019
Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.	-3.635	.000
Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima.	-2.524	.012

Majke su brižnije nego očevi.	-2.065	.039
-------------------------------	--------	------

Kako bi se utvrdilo postoje li razlike u stavovima prema samohranim očevima s obzirom na mjesto življenja (grad/selo) korišten je t-test.

Tablica 11: Rezultati jednosmjerne analize varijance zavisne varijable u odnosu na mjesto življenja ispitanika istraživanja

	t	p
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	-2.661	.008
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	-2.588	.010
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	-3.148	.002
Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.	-3.526	.000
Majke su vedrije nego očevi.	-2.490	.013
Majke imaju više vremena za djecu nego očevi.	-2.479	.013
Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima.	-3.916	.000
Majke su brižnije nego očevi.	-3.905	.000
Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu.	-2.983	.003

Na razini značajnosti $p \leq .01$ utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u odnosu na mjesto iz kojeg ispitanici dolaze za slijedeće tvrdnje *Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.*; *Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi*; *Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja*; *Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke*; *Majke su vedrije nego očevi*; *Majke imaju više vremena za djecu nego*

očevi; Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima; Majke su brižnije nego očevi; Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu.

Moguće je da ispitanici koji žive na selu žive u tradicionalnim oblicima obitelji u kojima je otac zadužen za privređivanje dok je briga o djeci primarno majčina. Premda sudionici koji dolaze iz ruralnih krajeva nisu zauzeli ni pozitivan ni negativan stav prema navedenoj tvrdnji, to se može tumačiti.

Tablica 12: Odnos zavisnih varijabli i mjesta življenja ispitanika istraživanja

	Gdje živate?	Prosjek	Standardna devijacija
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	Grad	2.55	1.106
	Selo	2.81	1.089
Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.	Grad	2.47	1.174
	Selo	2.73	1.172
Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.	Grad	2.52	1.361
	Selo	2.89	1.343
Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.	Grad	2.56	1.232
	Selo	2.93	1.188
Majke su vedrije nego očevi.	Grad	1.96	1.110
	Selo	2.20	1.262
Majke imaju više vremena za djecu nego očevi.	Grad	2.10	1.178
	Selo	2.36	1.257
Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima.	Grad	2.60	1.284
	Selo	3.03	1.260
Majke su brižnije nego očevi.	Grad	2.32	1.250
	Selo	2.74	1.317
Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu.	Grad	1.63	1.014
	Selo	1.90	1.205

Kako bi se utvrdilo postoji li povezanost između odrastanja u određenoj obitelji i dobi ispitanika istraživanja korišten je Spearmanov test korelacije.

Pronađena je povezanost dobi ispitanika i tvrdnje *U Hrvatskoj ima više majki, nego očeva* ($R=.072$, $p=.047$), tvrdnje *Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama* ($R=.084$, $p=.020$), tvrdnje *Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi* ($R=.092$, $p=.011$), tvrdnje *Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac* ($R=.092$, $p=.011$) i tvrdnje *Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke* ($R=-.115$, $p=.001$)

Tablica 13: Spearmanov test korelacije dobi i stavova ispitanika o samohranom očinstvu

Spearman's rho		Dob
U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.	Koeficijent korelacije	.072*
	p	.047
	Uzorak	767
Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.	Koeficijent korelacije	.084*
	p	.020
	Uzorak	767
Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi.	Koeficijent korelacije	.092*
	p	.011
	Uzorak	767
Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac.	Koeficijent korelacije	.092*
	p	.011
	Uzorak	767
Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.	Koeficijent korelacije	-.115**
	p	.001
	Uzorak	767

5.6. Postupak provedbe kvalitativnog dijela istraživanja

5.6.1. Instrument *Intervju*

U svrhu boljeg razumijevanja rezultata dobivenih kvantitativnim istraživanjem, osmišljena su pitanja za intervju. Cilj intervjuja je uvid u probleme s kojima se suočavaju djeca odrasla u patrifokalnim obiteljima, kao i njihovi očevi. Prilikom osmišljavanja pitanja za intervju, obraćena je pozornost na to da pitanja ne impliciraju poželjne odgovore, već da budu u potpunosti nepristrana.

Intervju se sastojao od 13 pitanja, od kojih je 6 pitanja bilo za dijete koje je odraslo u patrifokalnoj obitelji, a 7 pitanja je bilo za oca djeteta. Istraživanje je provedeno u srpnju 2018. godine. Oba oca i oboje djece su se odlučili da će na pitanja odgovoriti koristeći se elektroničkom poštom, te su im ista poslana kako su zahtijevali. Sudionicima istraživanja bila je zajamčena anonimnost. Prvi otac je dijete odgajao u ruralnoj sredini, a drugi otac je dijete odgajao u urbanoj sredini.

5.7. Analiza kvalitativnog dijela istraživanja

Prvi dio intervjuja sastojao se od pitanja za samohrane očeve. Na pitanje *Na koje ste probleme nailazili prilikom odgoja djeteta, a o kojima samohrana majka ne mora brinuti* oba su oca zaključila da je osuđivanje i prejudiciranje najveći problem s kojime su se suočili. Smatraju da je društvo orijentirano na majke i majke doživljava kao roditelja koji je djetetu nužniji. Bez puno pitanja se zaključuje da je postojao problem s majkom i da je zato ocu pripalo dijete, a nitko ne razmišlja o kvaliteti oca i mogućnosti da mu je dijete pripalo ne jer postoji problem s majkom, nego jer je jednostavno bio bolji roditelj u ovom slučaju. Drugo pitanje se odnosilo na podršku koju su dobivali/ ne dobivali očevi i glasilo je *Jeste li imali podršku obitelji, prijatelja i susjeda?* na što su oba oca odgovorila da su imali podršku, dok je jedan od njih naglasio da je imao podršku samo od onih koji su u potpunosti znali situaciju u kojoj se nalazi i koji su poznavali njega kao oca i majku djeteta. Jedan od bitnih čimbenika na utjecaj društva i njihova mišljenja su mediji, stoga me zanimalo što očevi misle jesu li mediji naklonjeni majkama kao primarnim roditeljima i očevi su odgovorili da smatraju da mediji štite sliku majke kao dobrog roditelja, a na oca se ne obaziru ili ga stavljaju u loši kontekst očinstva (onaj koji nema vremena, koji pije, koji samo leži na kauču, koji ne posprema..). U kvantitativnom dijelu istraživanja više od pola ispitanika (54,8 %) je

odgovorilo da se slaže ili da se uglavnom slaže da se samohrani očevi teže nose s određenim razdobljima u životu djeteta (pubertet, prva ljubav...). Isto pitanje je bilo postavljeno očevima u intervjuu i oba su odgovorila da su postojale izazovne situacije, ali da su razgovorom došli do rješenja i ne smatraju da bi se majke bolje nosile s tim situacijama nego što su se oni nosili. Bili su svjesni da je to teško razdoblje za dijete i nastojali su pristupiti svim situacijama s razumijevanjem i empatijom, te su zadovoljni rezultatima. Na pitanje *Je li Vam bilo teško dijeliti emocije s djetetom i pričati o istima?*, očevi su odgovorili da su s djecom uvijek otvoreno pričali o emocijama, te da su ih učili da iste treba izražavati. Jedan od očeva je rekao da je znao i zaplakati pred djetetom i da su si bili uzajamna utjeha. Očevima je bilo postavljeno pitanje smatraju li da je njihovo dijete snažnije jer je odraslo samo s ocem i oba oca su se složila da imaju snažnu djecu, ali nisu to povezali s time jer su odrasla samo s muškom osobom. Očevi snagu povezuju s iskustvom i smatraju da su im djeca jaka jer su ih situacije u kojima su se našli ojačale, a ne muška osoba. Zadnje pitanje je glasilo *Kakvu podršku ste očekivali od društva, a koju niste dobili?*, a očevi su ponovno dali sličan odgovor i rekli da su očekivali manje osuđivanja i neprikladnih ispitivanja i opravdavanja. Očevi žele i smatraju da bi im olakšalo da se cijeni uloga roditelja u životu djeteta, neovisno o spolu roditelja.

Drugi dio intervjuja sastojao se od pitanja za djecu samohranih očeva. Na pitanje *Jesu li Vas vršnjaci zadirkivali jer ste dijete samohranog oca?*, oba djeteta su odgovorila da nisu. Većinom su vršnjaci bili znatiželjni, i iako je jedno dijete otvoreno pričalo o svojoj obitelji, drugo nije imalo potrebu iznositi detalje iz doma vršnjacima. Drugo pitanje je glasilo *Je li Vam ugodno izražavati svoje osjećaje i pričati o istima?*, i jedno je dijete odgovorilo da ne postoji neugodnost, a drugo je odgovorilo da će svoje emocije podijeliti s bliskim prijateljima, ali da neće sa svima pričati o emocijama. U prijelaznim razdobljima života (pubertet, prva ljubav) oboje djece je otvoreno pričalo s očevima, no podršku su također nalazili i u prijateljima. Na pitanje *Imate li osjećaj da ste nešto propustili jer ste odrastali u obitelji sa samohranim ocem?*, odgovorili su da nisu ništa propustili i da su im očevi pružili sve što im je trebalo. Jedno dijete je navelo da jedino što nisu imali je osjećaj oba roditelja uz sebe, ali da to nije nešto što im je nedostajalo, nego toga jednostavno nije bilo jer su imali samo jednog roditelja koji je bio uz njih u svim situacijama. Od situacija u kojima primjećuju predrasude jer su dijete samohranog oca, naveli su sažaljenje i mišljenje drugih da su nešto propustili jer žive s ocem, no

nikada nije bilo neugodnih situacija koje su zahtijevale reakciju. Zadnje pitanje je glasilo *Što ste dobili, a što izgubili jer ste odrastali u obitelji sa samohranim ocem?*, a djeca samohranih očeva su odgovorila:

D1: Dobila sam sve što jedno dijete može dobiti od dobrog roditelja bez razlike što je jedan roditelj ili muški roditelj. Bez obzira na nepravdu oko muško ženskih nejednakosti pri samohranom roditeljstvu moj roditelj pružio mi je sve potrebno, a često nažalost uz više muke baš zbog otežanih okolnosti i mišljenja da je otac manje vrijedan.

D2: Osobno smatram da nisam ništa izgubio upravo zbog oca koji se o nama brinuo bolje, nego što se o svojoj djeci brine većina ljudi. Pružio nam je sve što je bilo u njegovim mogućnostima, iako znam da mu je nekada bilo teško.

6. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada je bio ispitati društveno mišljenje i utjecaj na patrifokalne obitelji, te ispitati postoji li povezanost istih sa spolom, dobi, obrazovanjem, mjestom stanovanja i obitelji u kojoj su ispitanici istraživanja odrasli. Analizom rezultata utvrđeno je da društveno mišljenje ispitanika ovisi o spolu, dobi, obrazovanju, mjestu stanovanja i obitelji u kojoj su isti odrasli. Time su sve pomoćne hipoteze navedene na početku istraživanja pobijene, pa tako i glavna hipoteza koja pretpostavlja da ne postoji razlika u poimanju samohranog očinstva s obzirom na dob, spol, mjesto stanovanja, obrazovanje te obitelj u kojoj su sudionici istraživanja odrasli. Obzirom na dobivene rezultate istraživanja, mogu zaključiti kako su ovakva istraživanja potrebna kako bi se utvrdila ovisnost i o drugim varijablama, te se u budućnosti spriječila stigmatizacija samohranih očeva i osigurala najbolja okolina za odrastanje i učenje djeteta.

LITERATURA

Atkinson, M. P., Blackwelder, S. (1993). Fathering in the 20th century. *Journal of Marriage and Family*, 55 (4). 975-986.

Brajša, P. (1995). *Očevi, gdje ste?*. Zagreb: Školske novine.

Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga

Fišer, S. (2006). *"Za" i "o" jednoroditeljskim obiteljima*. Zagreb: Udruga za unapređenje kvalitete življenja LET

Dufur, M. J., Howell, N. C., Downey, D. B., Ainsworth, J. W., Lapray, A. J. (2010). Sex differences in parenting behaviours in single-mother and single-father households. *Journal of Marriage and Family*. 1092-1106.

Grozdanić, S. (2000) Jednoroditeljske obitelji prema uzrocima njihova nastanka. *Ljetopis socijalnog rada*, 7 (2). 169 - 182.

Pećnik, N., Raboteg-Šarić, Z. (2004). Neformalna i formalna podrška jednoroditeljskim i dvoroditeljskim obiteljima. *Revija socijalne politike* 12 (1). 1-21.

Pećnik, N., Starc, B. (2010). *Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku

Raboteg-Šarić, Z., Pećnik, N. (2009). Stavovi prema samohranom roditeljstvu. *Revija socijalne politike* 17 (1). 5-20.

Raboteg-Šarić, Z., Pećnik, N., Josipović, V. (2003). *Jednoroditeljske obitelji – osobni doživljaj i stavovi okoline*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

Risman, B. J., (1986). Can men "Mother"? *Family relations, The single parent family*. 35 (1). 95-102.

Mrežna stranica:

<https://www.centarproventus.hr/single-post/2017/10/03/Uloga-oca-u-odgoju-djeteta>

(preuzeto 1.9.2018.)

Prilog 1. Primjer ankete

Jednoroditeljske obitelji

Poštovani,

studentica sam 3.godine preddiplomskog studija Ranog i predškolskog odgoja na Učiteljskom fakultetu. Anketa je napravljena u svrhu istraživanja doživljaja patrifokalnih obitelji i pisanja završnog rada. Anketa je u potpunosti anonimna.

1. Spol

Muški

Ženski

2. Dob

3. Obrazovanje

OŠ

SSS

VŠS

VSS

Poslijediplomski studij

4. Bračni status

U braku

Razveden/Razvedena

Neoženjen/Neoženjena

Udovac/Udovica

Izvanbračna zajednica

5. Odrasli ste u:

Obitelj s oba roditelja

Obitelj sa samohranom majkom

Obitelj sa samohranim ocem

6. Obitelj u kojoj živite je:
- Obitelj s oba roditelja
 - Obitelj sa samohranom majkom
 - Obitelj sa samohranim ocem
 - Živim sam/sama
7. Imate li djece?
- Da
 - Ne
8. Gdje živite?
- Na selu
 - U gradu
9. U Hrvatskoj ima više samohranih majki, nego očeva.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
10. Smatram da se djeca trebaju dati majkama na skrb u brakorazvodnim parnicama.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
11. Smatram da su majke podobniji roditelji nego očevi.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem

12. Smatram da majke više vremena provode s djecom nego očevi.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
13. Smatram da dijete koje je odraslo samo s jednim roditeljom će u budućnosti biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo s oba roditelja.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
14. Smatram da dijete koje je odraslo samo s ocem će biti manje uspješno od djeteta koje je odraslo samo s majkom.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
15. Djeca odrasla sa samohranim ocem kasnije imaju poteškoća sa izražavanjem emocija.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem
 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 - Uglavnom se slažem
 - U potpunosti se slažem
16. Djeca odrasla sa samohranom majkom kasnije uspješnije izražavaju emocije, nego djeca odrasla sa samohranim ocem.
- Ne slažem se
 - Uglavnom se ne slažem

Niti se slažem, niti se ne slažem

Uglavnom se slažem

U potpunosti se slažem

17. Da bi djeca zdravo odrasla, nužno je da odrastaju u obitelji s oba roditelja.

Ne slažem se

Uglavnom se ne slažem

Niti se slažem, niti se ne slažem

Uglavnom se slažem

U potpunosti se slažem

18. Da bi djeca zdravo odrasla potrebija im je majka nego otac.

Ne slažem se

Uglavnom se ne slažem

Niti se slažem, niti se ne slažem

Uglavnom se slažem

U potpunosti se slažem

19. Samohrani očevi se teže nose s dječjim promjenama u pubertetu nego majke.

Ne slažem se

Uglavnom se ne slažem

Niti se slažem, niti se ne slažem

Uglavnom se slažem

U potpunosti se slažem

20. Majke su vedrije nego očevi.

Ne slažem se

Uglavnom se ne slažem

Niti se slažem, niti se ne slažem

Uglavnom se slažem

U potpunosti se slažem

21. Majke imaju više vremena za djecu nego očevi.

Ne slažem se

Uglavnom se ne slažem
Niti se slažem, niti se ne slažem
Uglavnom se slažem
U potpunosti se slažem

22. Majke bolje razumiju osjećaje djece i djeca im se lakše otvaraju nego očevima.

Ne slažem se
Uglavnom se ne slažem
Niti se slažem, niti se ne slažem
Uglavnom se slažem
U potpunosti se slažem

23. Majke su brižnije nego očevi.

Ne slažem se
Uglavnom se ne slažem
Niti se slažem, niti se ne slažem
Uglavnom se slažem
U potpunosti se slažem

24. Otac je dužan privređivati za obitelj, dok se majka skrbi za djecu.

Ne slažem se
Uglavnom se ne slažem
Niti se slažem, niti se ne slažem
Uglavnom se slažem
U potpunosti se slažem

25. Društvo ima predrasude prema samohranim očevima.

Ne slažem se
Uglavnom se ne slažem
Niti se slažem, niti se ne slažem
Uglavnom se slažem
U potpunosti se slažem

Prilog 2. Primjer intervjua

PITANJA ZA SAMOHRANOG OCA:

1. Na koje ste probleme nailazili prilikom odgoja djeteta, a o kojima samohrana majka ne mora brinuti?
2. Jeste li imali podršku obitelji, prijatelja i susjeda?
3. Smatrate li da su mediji naklonjeni majkama kao primarnim roditeljima?
4. Mislite li da ste se lošije nosili s određenim razdobljima u životu Vašeg djeteta (pubertet, prva ljubav...), nego što bi se nosila majka?
5. Je li Vam bilo teško dijeliti emocije s djetetom i pričati o istima?
6. Mislite li da je Vaše dijete snažnije jer je odraslo samo s ocem?
7. Kakvu podršku ste očekivali od društva, a koju niste dobili?

PITANJA ZA DIJETE SAMOHRANOG OCA

1. Jesu li Vas vršnjaci zadirkivali jer ste dijete samohranog oca?
2. Je li Vam ugodno izražavati svoje osjećaje i pričati o istima?
3. Jeste li se mogli povjeriti ocu u prijelaznim razdobljima života (pubertet, prva ljubav...)?
4. Imate li osjećaj da ste nešto propustili jer ste odrastali u obitelji sa samohranim ocem?
5. Smatrate li da društvo ima pedrasude prema Vama jer ste dijete samohranog oca? Ako da, kroz koje situacije to primjećujete?
6. Što ste dobili, a što izgubili jer ste odrastali u obitelji sa samohranim ocem?

Kratka biografska bilješka:

Moje ime je Monika Nathalie Šepek. Rođena sam 01.03.1993. u Zagrebu, gdje sam i odrasla. Pohađala sam Osnovnu školu Antuna Mihanovića, te srednju 16. gimnaziju u Zagrebu. Nakon srednje škole upisala sam Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, od kojeg sam odustala dvije godine kasnije, te se zaposlila. Godine 2015. sam upisala Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka u Čakovcu. Tijekom studiranja bila sam zaposlena u VIPnet-u kao Social media coach i u Esplanade Zagreb hotelu kao recepcioner. Aktivni sam član organizacije OMEP Hrvatska čiji je cilj promicanje i obrana prava djece rane i predškolske dobi, s posebnim naglaskom na pravo na odgoj, obrazovanje i njegu, te ovaj rad namjeravam predstaviti na skupštini u Lisabonu.